

Met DOB duurzamer onkruidbeheer

Chemisch of niet-chemisch onkruid bestrijden? Met deze vraag worstelen beheerders van verharde oppervlakken. Het DOB-project als onderdeel van het certificatiesysteem Duurzaam terreinbeheer biedt een mogelijkheid om kool (kosten) en geit (emissie) te sparen. De resultaten van tien testwijken zijn goed: emissienormen worden niet overschreden door beperkingen aan chemiegebruik en kosten blijven zo laag mogelijke kosten.

Tekst en foto's: Corné Kempenaar

Gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen neemt toe. Dit is af te leiden uit reacties uit het veld en uit gegevens van de VEWIN over oppervlaktewaterkwaliteit van de grote rivieren in Nederland. Kostenbesparing en effectiviteit zijn belangrijke drijfveren voor het vaker kiezen voor chemie bij onkruidbestrijding op verhardingen. Deze tendens staat haaks op de wens

van diverse partijen om chemiegebruik op verhardingen te verminderen of te stoppen. Een vraag is: wat is het beste beleid nu stoppen van chemiegebruik erg moeilijk ligt in de praktijk. Als het over chemiegebruik gaat in dit artikel, dan is dit de inzet van door het CTB toegelaten middelen, voornamelijk glyfosaat en in beperktere mate MCPA. Beide middelen spoelen relatief gemakkelijk af naar

oppervlaktewater. Daarnaast kan MCPA vanwege haar stoffeïenschappen uitspoelen naar grondwater.

▪ DOB

In DOB (Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen) staat duurzaam voor een balans vinden tussen kosten en milieueffecten, nu en op de lange termijn. Dit betekent dat rekening gehouden wordt met kosten, effectiviteit en milieueffecten van methoden en systemen. DOB zegt op voorhand niet dat chemiegebruik fout is, en sluit dat dan ook niet uit. DOB zegt wel dat er plekken en momenten zijn waarop je niet zou moeten willen spuiten vanwege kans op emissie. Zoals niet spuiten als de verharding in de buurt van een drinkwaterinnamepunt ligt, niet spuiten als er morgen neerslag voorspeld wordt en niet spuiten op verhardingstroken direct naast oppervlaktewater. Op deze plekken zullen indien nodig niet-chemische methoden ingezet moeten worden. DOB is een geïntegreerde methode en biedt ruimte om gebruik te maken van positieve mogelijkheden van chemie, terwijl negatieve kanten ervan sterk ingeperkt worden.

DOB is ook gericht op preventie. Bijvoorbeeld: Goed veegbeheer verkleint de noodzaak tot onkruidbestrijding. Preventie is echter helaas niet iets wat je zo maar doet.

De inzet van onkruidbestrijdingsmethoden wordt in DOB bij voorkeur gestuurd via beeldbestekken, maar laat hierbij ruimte voor maatwerk van de beheerder en uitvoerder. Als er echter voor chemie gekozen wordt, dan zijn de beperkingen bekend. De beperkingen voor MCPA zijn groter dan die voor glyfosaat omdat het milieuprofiel van glyfosaat gunstiger is.

▪ Ervaringen

Sinds 2002 werken tien gemeenten in Nederland met DOB op wijk- of stadniveau. Daarbij zijn ook vijf professionele uitvoerders van onkruidbestrijding betrokken. In de DOB-testwijken is de wijze van beheer steeds beoordeeld op effectiviteit, afspoeling naar oppervlaktewater, uitvoerbaarheid en kosten. De effectiviteit was doorgaans goed en de mate van afspoeling van middelen naar oppervlaktewater bleef op een niveau dat verwaarloosbaar risico genoemd wordt. Waterkwaliteitbeheerders streven naar dit niveau. De uitvoerbaarheid van DOB is wat lastiger dan bij standaard chemie omdat rekening gehouden moet worden met emissiegevoelige plaatsen en weer. De kosten zijn hierdoor hoger dan bij standaard chemiegebruik. In de testwijken worden de meerkosten geschat op 10-25% hoger dan bij standaard chemie. Tegenover deze meerkosten staan echter voordelen die DOB interessant maken (zie kader). Details over de DOB-richtlijnen en van betrokken gemeenten, uitvoerders, emissiegegevens staat op www.dob-verhardingen.nl

▪ Maatwerk

DOB biedt overigens altijd ruimte voor maatwerk en persoonlijke voorkeuren. De ene testgemeente heeft bijvoorbeeld voor de emissiegevoelige plaatsen een brander op een quad ingezet terwijl de andere gemeente onkruidbestrijding bij straatkolken liet uitvoeren door de plantsoortenbeheerders die toch in de wijk waren. Daarnaast geldt dat als in de toekomst emissienormen veranderen (die kans bestaat omdat de EU-kaderrichtlijn water geïmplementeerd zal gaan worden), de DOB-richtlijnen mogelijk ook zullen veranderen (meer of minder emissiepreventie). Beslissingen hierover worden dan in samenspraak met de gebruikersgroep, de certificeerder, de inhoudelijk deskundigen en de stakeholders (o.a. waterschappen, VEWIN, leveranciers) genomen. Ook dit is een stukje maatwerk, waarbij liefst zo veel mogelijk

Onkruidwerende voegen kunnen de noodzaak tot onkruid bestrijden verkleinen, maar zijn duurder bij aanleg. DOB test deze voegen.

Wat heeft DOB te bieden?

1. Een getest en certificeerbaar systeem voor duurzaam onkruidbeheer.
2. Richtlijnen voor de inzet van onkruidbestrijdingsmiddelen en methoden.
3. Tips voor onkruidpreventie, organisatie en meerjarenplannen onkruidbeheer.
4. Weerfax voor inzet van middelen.
5. Registratiemodule inzet middelen en methoden en middelen plus benchmarking.
6. Achtergrondinformatie over methoden, technieken en beleidsontwikkelingen.

partijen betrokken worden. Uiteindelijke besluitvorming vindt plaats door het onafhankelijke College van Deskundigen van de Stichting Milieukeur.

▪ Duurzaam terreinbeheer en Certificering

Begin 2004 is gevraagd aan CLM Advies en Stichting Milieukeur of zij een DOB-certificaat zouden willen ontwikkelen. Ondertussen is daar een flinke stap gemaakt. Zeer waarschijnlijk wordt er eind dit jaar een getrappt certificatiesysteem gepubliceerd dat als totaal 'Duurzaam terreinbeheer' gaat heten. De criteria zijn onderverdeeld in drie niveaus. Een niveau dat zich alleen richt op onkruidbestrijding op verhardingen (DOB). Een tweede niveau dat zich richt op beperking van bestrijdingsmiddelengebruik zowel bij verharde als ook op groene terreinen. En een derde, zwaarste, niveau (Milieukeur) waarbij alle relevante milieuthema's bij het beheer van groene en verharde terreinen worden meegenomen en bestrijdingsmiddelengebruik tot vrijwel nulniveau gereduceerd wordt. Het certificatieschema met de drie niveaus is in concept gereed en wordt in de pilots voor DOB en Milieukeur getoetst. ■

Corné Kempenaar is coördinator van het DOB-project en werkt bij Plant Research International in Wageningen, telefoon (0317) 47 58 30.

DOB is een initiatief van VEWIN, Monsanto, Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden en Plant Research International. Bij de ontwikkeling van DOB zijn verder betrokken Alterra, CLM, Stichting Milieukeur en eerder genoemde gebruikersgroep.

Gegevens effectiviteit, neven effecten en kosten van methoden zijn input voor DOB.

Uitvoerders aan het werk in DOB testwijken. Links in Papendrecht en rechts in Hendrik Ido Ambacht.

